

Van liefde die beklijft

Vervolg op het Experiment
Integrale Vernieuwing

Amsterdam, 28 maart 1995
Henk Gossink
Paul van Soomeren

Inhoudsopgave

	pag.
1 Enige ontwikkelingen vooraf...	1
2 De wijkaanpak opnieuw bezien	2
2.1 Waar was het ook alweer om begonnen?	2
2.2 De wijkaanpak opnieuw bezien	3
3 De wijkaanpak en de raad	6
3.1 Waar was het ook al weer om begonnen?	6
3.2 De raad, de wijk en het contact	6
4 Hoe nu verder?	9

1 Enige ontwikkelingen vooraf....

Mei 1994 ging een nieuwe raad de wijken in om kennis te maken met de Deventer wijkaanpak. De raad, zelf amper twee maanden oud, maakte kennis met een fenomeen dat tussen 1990 en 1994 gestalte had gekregen als de Deventer versie van sociale vernieuwing. Een grotere en actievere betrokkenheid van bewoners bij de eigen fysieke en sociale omgeving en een lokale overheid die daar beter op inspeelt. Kort door de bocht gesteld is dat het doel van de wijkaanpak.

Sociale en bestuurlijke vernieuwing: het Experiment Integrale Vernieuwing (1992-1994)

Op die dag in mei stond de vraag centraal hoe de raad op haar beurt betrokken kan worden bij de wijkaanpak. Hiermee werd (opnieuw) het grensgebied tussen sociale en bestuurlijke vernieuwing in Deventer betreden. Dat is precies het terrein waarop het Experiment Integrale Vernieuwing - geïnitieerd door de Adviesgroep Sociale Vernieuwing - heeft plaatsgevonden in de gemeenten Hilversum en Deventer.

Twee jaar lang is gesnuffeld in de bestuurlijke keuren van de twee gemeenten. De resultaten zijn vastgelegd in de lokale eindrapportage 'Besturen met liefde voor de stad en met liefde het vak' en in de landelijke eindrapportage 'Willen kan je niet leren'. Daarnaast is een rapport over de raad en sociale vernieuwing verschenen onder de titel 'Raadzame Vernieuwsgierigheid'. Het Experiment Integrale vernieuwing leefde echter niet bij onderzoek alleen. Van het begin af aan was expliciet de bedoeling dat een spiegel zou worden voorgehouden om politici en bestuurders aan het denken te zetten over het proces van sociale en bestuurlijke vernieuwing. In Deventer is eerst gesproken met college en fractievoorzitters. Vervolgens is met deze groep een discussie-avond onder het motto 'liefde voor de stad' georganiseerd. De resultaten van dit adviestraject zijn terug te vinden in de eerder genoemde lokale eindrapportage 'Besturen met liefde voor de stad en met liefde voor het vak'. Daarnaast werd in een groep met de burgemeester, gemeentesecretaris, coördinator sociale vernieuwing, het hoofd van de afdeling bestuurs- en management-ondersteuning en de onderzoekers de vinger aan de pols van de sociale en bestuurlijke vernieuwing gehouden.

Nog twee jaar

De Deventer raadsleden hebben inmiddels besloten wat regelmatig en gestructureerder de wijk in te gaan en meer hun gezicht bij de wijkaanpak te laten zien. Hiertoe hebben de partijen per wijk een lid van hun fractie aangewezen als contactpersoon. Dit gebeurt overigens onder de nadrukkelijke wens niet zelf het gezicht van de wijkaanpak te worden. De bewoners blijven centraal staan.

Deze ontwikkeling bevindt zich op het snijvlak van sociale en bestuurlijke vernieuwing. De relatie tussen politiek en wijkaanpak bevindt zich op het terrein van de voortzetting van het Experiment Integrale Vernieuwing. Nog minimaal twee jaar zal de gemeente Deventer voor ongeveer een halve dag per week door onderzoek en advies terzijde worden gestaan in hun proces van vernieuwing. De rol van de onderzoekers/adviseurs is dus beperkt. De bestuurders en politici bepalen hoe het proces verloopt, wij brengen de ontwikkelingen in beeld en stellen deze ter discussie. In de volgende hoofdstukken zullen wij de stand van zaken rond de wijkaanpak nader bespreken om vervolgens aan te geven welke volgende stappen wij voor ons zien. Hierbij baseren wij ons op de wijze waarop direct betrokkenen de huidige situatie definiëren.

2 De wijkaanpak opnieuw bezien

2.1 Waar was het ook al weer om begonnen?

Wijkteamsambtenarenaanpakwethoudersconvenantenverkeerscirculatieontwikkelingsplannen/perspectievenmaatregelenpanelsfietsdagengesprekkenverbredingverdiepingkader....

Het is soms lastig om door alle wijkbomen het bos nog te zien. Het succes van de wijkaanpak is zo omvattend dat het doel er achter schuil dreigt te gaan. In het collegeprogramma 1994-1998 wordt de doelstelling van de wijkaanpak nog eens naar voren gebracht: *"Voor ons is de integrale wijkaanpak het middel voor het verbeteren van de afstemming van gemeentelijke activiteiten op de specifieke omstandigheden en problemen in de wijk. Daarmee wordt gewerkt aan de verbreding van het draagvlak voor initiatieven. Voor inwoners van de stad biedt het tevens de mogelijkheid om invloed uit te oefenen in de richting van gemeente en organisaties."*¹

Deze mond vol kan in twee hapklare brokken worden opgedeeld.

- Aan de ene kant vormt de wijkaanpak een middel om de publieke dienstverlening af te stemmen op de vraag van de burgers.
- Aan de andere kant bevordert de wijkaanpak de initiatieven vanuit de bewoners door de marges van zelfbeheer op te rekken. In plaats van het kastje naar de muur gaat de betrokken bewoner nu van probleem naar oplossing.

Wijkaanpak als intermediair

De positie van de Deventer wijkaanpak bij het verwezenlijken van die doelstelling kan benoemd worden met het woord intermediair. De wijkaanpak vormt een brug tussen de leefwereld van de instituties en de systeemwereld van de burgers. Het verschil tussen deze twee werelden hebben wij eerder² verwoord in de volgende trefwoorden.

Leefwereld en systeemwereld in trefwoorden

Leefwereld	Systeemwereld
De wijk (territoriaal)	Het vak (professioneel)
Eigen probleemdefinitie van de bewoners	Een probleem wordt door professionals geconstateerd en gedefinieerd
Oplossingen worden in een breder kader gezocht: - wat kan de bewoner er zelf aan doen (zelfredzaamheid) - wat kunnen anderen doen - preventie	Functionele en vakgerichte oplossingen voor problemen; sectorale planning van de uitvoering.
De actieve zelfredzame bewoner (bewoner als producent) en bewoner als consument worden onderscheiden.	Bewoner (op zijn best) als klant/consument
Integraal	Sectoraal
Liefde voor de stad/wijk	Liefde voor het vak

1 PvdA, CDA, VVD, maart 1994: *Collegeprogramma Raadsperiode 1994 - 1998* pag. 14

2 Paul van Soomeren (m.m.v. Henk Gossink en Philip Idenburg), januari 1994: *Besturen met liefde voor de stad en liefde voor het vak* pag. 16

Het is aan iedereen die actief is in de wijkaanpak om een brug te slaan tussen deze twee werelden.

Activeren, ondersteunen en afstemmen

De **taken** die hier uit voortvloeien kunnen theoretisch in tweeën worden gesplitst, maar in de praktijk niet los van elkaar worden gezien. Het activeren en ondersteunen van bewoners is een taak van de buurtwerkers. Het afstemmen van beleid van overheid en instellingen op de specifieke omstandigheden in de wijk of buurt is een taak van de wijkambtenaren. Omdat het een niet zonder het andere kan zijn deze taken ondergebracht in één loodsgroep.

De **werkwijze** van de wijkaanpak sluit aan bij de probleemdefinities van bewoners. Dat betekent dat veel projecten en maatregelen in het kader van de wijkaanpak niet wijkgericht zijn, maar buurtgericht. Het feit dat veel bewonersgroepen (of taakgroepen) actief in de wijkaanpak de naam dragen van een buurt geeft dit al aan. Wijkaanpak is dan ook niet primair een zaak van de vijf wijken, maar van het veelvoud aan buurten. Waar problemen de buurt overstijgen, komen de wijkteams in beeld.

De resultaten

De **resultaten** van de wijkaanpak zijn te divers en omvangrijk om op te noemen. Er valt wel een onderscheid te maken in twee soorten resultaten van de wijkaanpak.

Het eerste soort is zichtbaar. Schone pleinen, nieuwe speelplekken, snelle maatregelen. Dat is ook hetgeen Deventer aan 'de rest van de wereld' kan laten zien: "Kijk een basketbalveldje. Door bewoners en gemeente samen tot stand gebracht". Toen de Deventer raadsleden met zijn allen vorig jaar door de stad fietsten, werd de aandacht daar ook opgevestigd.

Het tweede soort resultaat is moeilijker aanschouwelijk te maken, maar daarmee niet minder belangrijk. Het gaat daarbij om hetgeen wij onder het kopje leefwereld met zelfredzaamheid bedoelen. Aan de ene kant is dat de aanwezigheid van sociale netwerken in de buurt en wijk die samenwerking mogelijk maken. Aan de andere kant gaat het hierbij om het vertrouwen dat bewoners hebben dat wanneer zij met ideeën naar de gemeente stappen, daar ook wat mee gebeurt. Of de zelfredzaamheid toeneemt is moeilijk aan te tonen. Het feit dat er meer dan honderd bewonersgroepen in Deventer actief zijn, vormt echter wel een zonnige indicatie.

2.2 Wijkaanpak opnieuw bezien

Alle publicaties die van gemeentewege de afgelopen jaren over de wijkaanpak zijn verschenen getuigen van de immense hoeveelheid werk die er is verzet. De Deventer Magazines staan bol van de goede berichten: sceptische bewoners worden bekeerd tot actieve wijkaanpakkers, het onmogelijke blijkt mogelijk. De wijkaanpak lijkt wel een revolutionair vernieuwd wasmiddel: een schonere was en veiliger voor de kleuren. Het nieuwe credo 'Deventer schoon en veilig' getuigt hier ook van. Het is haast te mooi om waar te zijn.

Dat wil niet zeggen dat het niet waar is. De Deventer wijkaanpak biedt voor heel veel bewoners een hele goede gelegenheid om problemen in de directe omgeving te verhelpen. De wijkaanpak heeft een belangrijke bijdrage weten te leveren aan het verbeteren van de fysieke en sociale infrastructuur in Deventer. Dit is voor de gemeente geen signaal om op de lauweren te gaan rusten. Men streeft naar verbreding en verdieping van de wijkaanpak. Onder verdieping wordt een verdere decentralisatie van taken en bevoegdheden verstaan. Onder verbreding wordt een verdere

doorwerking van de beleidsfilosofie van de wijkaanpak in de beleids- en bestuurs-cultuur van de gemeente begrepen³.

Visie fractievoorzitters op wijkaanpak

Wanneer we kijken naar de verbredingsopgave dan is het goed om na te gaan hoe de wijkaanpak op dit moment door het politieke bestuur van de stad wordt opgevat. Hiertoe is een ronde gemaakt langs de fractievoorzitters van de politieke partijen. De centrale vraag was hoe zij de wijkaanpak op dit moment zien. Allereerst is het van belang op te merken dat het enthousiasme over de wijkaanpak erg groot is. De meeste fractievoorzitters zien de wijkaanpak als een geslaagde methode om de bewoners bij hun omgeving te betrekken. Ook de plannen die gemaakt zijn in het kader van de wijkaanpak oogsten lof. De vele kleinere en grotere maatregelen van de wijkaanpak worden geroemd.

Tegelijkertijd valt een deel van de fractievoorzitters op dat het beeld per wijk erg wisselend is. In de ene wijk komt een ander soort maatregelen van de grond dan in de andere. In de ene wijk wordt ook heel anders overlegd dan in de andere. Aan de ene kant zou dit verklaard kunnen worden door het functioneren van de loodsgroepen. Aan de andere kant heeft het te maken met de opbouw van de wijk. Een wijk kan zo heterogeen zijn dat buurtversterkende activiteiten nauwelijks van de grond komen.

Wat ons opviel in de gesprekken met de fractievoorzitters is dat er een sterke nadruk ligt op de maatregelen. De centrale vraag lijkt of de wijkplannen wel voldoende van de grond komen. De aandacht voor het daadwerkelijk uitvoeren van de wijkbudgetten is daar ook sterk mee verbonden. Concrete resultaten zijn natuurlijk van enorm belang voor de geloofwaardigheid van de wijkaanpak. De zorg over het daadwerkelijk uitvoeren van de buurtverkeerscirculatieplannen, die enkele raadsleden uitten, is dan ook goed voorstelbaar. Wat is het nut van prachtige plannen als zij voornamelijk beslag leggen op de ruimte in de boekenkasten? Ook de voortgang van processen voorafgaand aan de wijkplannen en maatregelen is met deze zorg verwant.

De onzichtbare wijkaanpak: zelfredzaamheid en betrokkenheid

Dit is echter de helft van het verhaal. De andere helft is de onzichtbare wijkaanpak. Het gaat daarbij om sociale integratie, zelfredzaamheid en verantwoordelijkheid van bewoners. De organisatie van die betrokkenheid verschilt sterk per wijk. Dat heeft mede te maken met de verschillende bevolkingsopbouw van de vijf wijken. In de ene wijk zijn de leden van het wijkteam bijvoorbeeld meer gewend aan vergaderen dan in de andere. In de ene wijk is het vertrouwen in de bereidheid van de gemeente om daadwerkelijk te luisteren naar de gemeente minder dan in de andere. Het proces om duurzame betrokkenheid te bewerkstelligen moet daarop aangepast worden. Zo wordt bijvoorbeeld in de ene wijk 'geprioriteerd' door discussie en vergadering. Terwijl in de andere wijk een alternatieve vorm zoals een soort 'songfestival-systeem' wordt opgezet. De werkwijze van de wijkteams en loodsgroepen wordt zo aangepast op de kenmerken van de wijksamenstelling.

Resultaten in de sfeer van sociale integratie, betrokkenheid en zelfredzaamheid komen helaas weinig boven water. Wanneer gekeken wordt naar concrete projecten, is er wel goed nieuws te melden. Een buurtfeest leidt ertoe dat mensen elkaar op straat weer gaan groeten. De herinrichting van een pleintje leidt tot een her-nieuwde kennismaking met de buurt. Toch valt in de gesprekken met de raadsleden te merken dat het zicht op deze 'onzichtbare wijkaanpak' onvoldoende is. 'Zicht op de onzichtbare wijkaanpak' is een paradoxale vereiste voor een evenwichtige be-

3 Gemeente deventer, 1995: *Deventer in Evenwicht, startnota Grote Stedenbeleid*, pag. 14

oordeling van de huidige stand van zaken.

De raadsleden zelf geven aan meer van de daadwerkelijke betrokkenheid te willen weten. Vragen die naar voren kwamen waren: Worden alle groepen wonend in de stad wel bereikt? Participeren bijvoorbeeld allochtonen wel voldoende? Hoe zit het met de verdeling ouderen - jongeren? Op zich zijn deze vragen vrij eenvoudig te beantwoorden. Het gaat immers om kwantitatieve gegevens. Hoe het met de betrokkenheid in **kwalitatieve** zin staat, is echter moeilijker aan te geven.

Het zou goed zijn om het zicht op de onzichtbare wijkaanpak te vergroten door een 'participatie-monitor' te ontwikkelen. Hierin zouden resultaten van kwantitatieve onderzoeken van het bureau Onderzoek, gecombineerd met kwalitatieve onderzoeken (met behulp van panels), een helder beeld moeten geven van de effecten van de wijkaanpak in de sociale sfeer. Deze participatie-monitor zou voor het einde van het jaar gerealiseerd moeten zijn om bij te dragen aan de voortgangsdiscussies in de raad.

Concluderend lijkt in ieder geval van groot belang dat het zicht en daarmee de aandacht van de wijkaanpak uitgebreid wordt in kwalitatieve zin. De maatregelen worden door verschillende wijkambtenaren opgevat als een **middel** om betrokkenheid en sociale activering te bewerkstelligen. Ook het opbouwwerk wijst nadrukkelijk op die activerende functie van wijkaanpak. De raadsleden beschouwen de wijkaanpak echter als doel op zich. Dat wordt ook in de hand gewerkt door de manier waarop de wijkaanpak in beeld wordt gebracht. Wanneer bij de verantwoording van de wijkaanpak voornamelijk maatregelen worden gepresenteerd, is het niet verwonderlijk dat bij de beoordeling naar die maatregelen wordt gekeken. Zulke oordelen kunnen echter nooit het hele verhaal zijn. Sommige werkwijzen lijken vanuit het oogpunt van effectiviteit en snelle maatregelen weliswaar niet echt doelmatig, maar vanuit het oogpunt van blijvende betrokkenheid kan zo'n werkwijze wel degelijk gerechtvaardigd worden.

3 De wijkaanpak en de raad

3.1 Waar was het ook al weer om begonnen?

Het functioneren van de raad werd eerder in het kader van het Experiment Integrale in brede zin aan de orde gesteld⁴. De gewenste en minder gewenste karaktertrekken van de relatie tussen politiek <-> ambtenarij, tussen politiek <-> burger en tussen politieke actoren onderling was daarbij een punt van aandacht. Toentertijd stelden wij de raad het volgende ideaal voor: *"een betere neus voor maatschappelijke perspectieven, grotere oren voor individuele en maatschappelijke geluiden en een kleinere mond. Toegegeven, in het dagelijks leven niet werkelijk een schoonheidsideaal. Wij kunnen ons echter geen mooiere raad voorstellen."*

In dit perspectief is de betrokkenheid van de raad bij de wijkaanpak dus geen doel op zich, maar een middel om het functioneren van de raad zelf meer extern gericht te maken. Nu de raad een specifieke vorm - te weten raadsleden per wijk - heeft gekozen om 'de boer op te gaan', doet zich de vraag voor in hoeverre hiermee de gewenste veranderingen in het functioneren van de raad worden bereikt.

Er kan ook andersom worden geredeneerd. Niet vanuit de visie van de raad, maar vanuit het doel van de wijkaanpak. In het collegeprogramma wordt een verdere verbreding en verdieping van de wijkaanpak voorgesteld. Wat dat inhoudt hebben we eerder kort uiteengezet. Om met name die verbreding verder te kunnen uitwerken is het van belang de filosofie van de wijkaanpak nog eens naar boven te halen. In 'besturen met liefde voor het vak en met liefde voor de stad' hebben wij de functie van de wijkaanpak benoemd als intermediair tussen de leefwereld van burgers en de systeemwereld van instituties. Het wijkraadslid zou hierbij een aanvulling op de al bestaande intermediaire structuren - zoals wijkambtenaar, wijkwethouder en wijkteams - kunnen zijn.

3.2 De raad, de wijk en het contact

Ruim een jaar geleden stelden wij nog de vraag 'waar blijft de raad?'. Het raadslid leek onzichtbaar in de hele wijkaanpak. Daar is met het instellen van contactraadsleden een drastische wijziging ingekomen. De raad heeft een duidelijke stap naar de bewoners toegezet met de het structureren en intensiveren van de contacten met de wijkaanpak. De zichtbare aandacht (en soms zorg) van de raad voor de wijkaanpak kan volgens ons niet anders dan positief beoordeeld worden. Toch stelt één van de fractievoorzitters een hele fundamentele vraag bij deze nieuwe betrokkenheid: "Leidt de aandacht tot nu toe tot de gewenste verschijnselen? Met andere woorden: is er sprake van de gewenste **vorm** van bemoeienis?" Deze vraag is zo fundamenteel, omdat een ontkennend antwoord op den duur de relatie tussen burger en bestuur onder druk zet in plaats van verbeterd. De eerste kinderziektes rond het contactraadslidmaatschap verdienen volgens ons dan ook serieuze aandacht, wil dit nieuwe fenomeen geen vroege dood sterven.

Om een begin van een antwoord te geven, is het nodig de invulling van het 'contactraadslidmaatschap' nader te onderzoeken. Een eerste opmerking die hierbij past is dat de contacten per partij sterk verschillen. De veelzijdigheid van de contacten maakt het spreken over het contactraadslid misleidend. In onderstaande tabel heb-

4 Zie Soomeren P. van: *Besturen met liefde voor het vak en met liefde voor de stad*, Amsterdam/Deventer februari 1994 en Gossink H, *Raadzame Vernieuwsgierigheid*, Van Dijk, Van Soomeren en Partners, Amsterdam, mei 1994

ben we weergegeven hoe de verschillende partijen het contact met de wijkaanpak invullen.

Contacten raad en wijk per partij

Partij	organisatie contact wijk-raad
PvdA	contactleden per wijk
CDA	contactleden per wijk
VVD	contactleden per wijk
D66	contactleden per wijk
GroenLinks	gehele fractie aanspreekbaar ⁵
Deventer Belang	gehele fractie aanspreekbaar
Deventer Libertijnen	gehele fractie aanspreekbaar ⁶

Ook de intensiteit waarmee het contactraadslidmaatschap worden ingevuld verschilt sterk. Dit is niet alleen terug te voeren op de partijen, maar hangt ook af van de personen. D66 en Deventer Belang geven expliciet aan zeer actief te zijn. GroenLinks gaat over het algemeen in op uitnodigingen voor bijeenkomsten. Het CDA geeft expliciet aan het aflopen van veel wijkteamvergaderingen te veel van het goede te vinden. Voor het overige is het beeld wisselend.

Het **doel** van het fenomeen contactraadsleden - een aanvulling op de intermediaire functie van de wijkaanpak - is een belangrijk ijkpunt voor het succes van de nieuwe fenomeen. Om dit doel te bereiken is het van belang dat de raadsleden met de geluiden uit de wijken en wijkteams aan de slag gaan. De vraag is dan wat het raadslid met de signalen uit de wijk doet. Er lijkt consensus te bestaan over drie functies van het contactraadslidmaatschap:

- signaleren wat goed en slecht gaat
- tonen van betrokkenheid bij de wijkaanpak
- intermediair vormen tussen problemen in de wijk (niet des wijkteams) en oplossingen die de gemeente kan bieden.

Het functioneren van het contactraadslidmaatschap tot nu toe

Het bezoeken van de wijkteamvergaderingen is voorlopig nog de belangrijkste vorm waarop het tonen van betrokkenheid vorm heeft gekregen. De waardering voor deze methode is echter niet onverdeeld positief. Een 'overkill' aan raadsleden zou met name bewoners die niet gewend zijn aan vergaderen kopschuw maken. Bovendien mengden sommige aanwezige raadsleden zich in de besluitvorming binnen het wijkteam. Aangezien het hier een **bewonersplatform** betreft, mag duidelijk zijn dat deze vorm van bemoeienis niet gewenst wordt geacht. Of zoals we eerder al stelden: "(..)Politici, ambtenaren en de welbekende buurt-inspraak-vergaderdertijgers past daar slecht een bescheiden plek op de politieke tribune. We bevelen ze zelfs aan die plek te bezetten, maar... mondje dicht."⁷ Dit heeft geleid tot de eerste strubbelingen tussen raadsleden en wijkambtenaren. Twee hebben aangege-

⁵ Binnen de fractie wordt besloten wie na uitnodiging naar welke vergadering gaat.

⁶ Dit kan natuurlijk niet echt verbazen. De Deventer Libertijnen hebben een eenpersoonsfractie. Veel contacten worden verzorgd door steunfractieleden en geschiedt naar aanleiding van de raads of commissieagenda.

⁷ Soomeren P. van, 1994: *Besturen met liefde voor de stad en liefde voor het vak*. pag. 31

ven dat de raadsleden op (bepaalde) wijkteamvergaderingen niet welkom zijn. Dat bleek een bittere pil voor de raadsleden die vanuit de beste bedoelingen een vrije avond opofferen om hun betrokkenheid te tonen. Het is gewenst om dit soort strubbelingen in het vervolg te voorkomen.

De invulling van de signaleringsfunctie heeft inmiddels tot een eerste boze brief geleid. Het moge duidelijk zijn dat op dat moment niet iets goeds gesignaleerd werd in de ogen van het raadslid. Ook binnen het opbouwwerk en door de wijkambtenaren wordt geconstateerd dat er vooral negatieve zaken worden opgepakt.

"Het lijkt wel alsof de Deventer wijkaanpak overal in Nederland populair is, behalve in Deventer zelf", zo verzuchtte een wijkambtenaar. Nu is het natuurlijk zo dat een raadslid geen goed nieuws show presenteert, maar tot taak heeft problemen te signaleren, te analyseren en te agenderen. Wat echter voorkomen moet worden, is dat het raadslid een dokter wordt die denkt dat de hele samenleving ziek is, omdat hij alleen patiënten in zijn praktijk ontmoet. Wat hier in onze ogen sterk meespeelt, is het wat ongrijpbare proces van beeldvorming. Zeker in processen waar verschillende actoren buiten elkaars zichtveld elkaar evalueren en becommentariëren lopen de beelden van wat de een daadwerkelijk vindt en wat de ander denkt dat de ander vindt al snel uiteen. Een opmerking wordt buiten zijn context herhaalt totdat hij een eigen leven gaat leiden. Hoewel binnen de context geen aanstoot aan de uitspraak hoeft te worden genomen, beschadigt dezelfde uitspraak buiten de context de verstandhouding tussen de verschillende actoren. Zulke processen zijn maar moeilijk te sturen. Duidelijke afstemming vooraf en consensus over de rollen die de verschillende actoren vervullen, kan echter al veel onnodig leed voorkomen. Het lijkt ons wijs wanneer contactraadsleden en wijkaanpakkers⁸ zich inspannen om zo'n overeenstemming te bereiken.

Voor wat betreft het traject van probleem in de wijk naar oplossing door de gemeente via het contactraadslid, kan worden geconstateerd dat er nog weinig daadwerkelijke ervaring is opgedaan. De vraag kan theoretisch worden beantwoord met de mogelijkheden die een raadslid heeft om een probleem te agenderen. Aankloppen bij de wijkwethouder, aan de orde stellen tijdens de rondvraag in een commissievergadering, bespreken met de wijkambtenaar en de bewoners zelf, worden als mogelijkheden genoemd. Wat een belangrijk uitgangspunt kan zijn bij deze functie is dat de wijkteams (c.q. de bewoners) het geconstateerde ook ervaren en instemmen met de actie die het raadslid onderneemt. Wanneer het gaat om problemen rond het functioneren van de wijkaanpak zelf, zou de raad, met inachtneming van het probleem van beeldvorming, een eigen verantwoordelijkheid moeten nemen.

Geconcludeerd mag worden dat het van groot belang is om helderheid te scheppen over de rolverdeling tussen wijkteams, loodsgroepen, politiek en overige functionarissen te scheppen. Die helderheid kunnen wij niet bieden omdat hierbij persoonlijke en politieke keuzes in het geding zijn. Die duidelijkheid moet dus door politiek en wijkaanpakkers gecreëerd worden. Een logische volgende stap lijkt ons dat de verschillende groepen met elkaar en onderling in conclaaf gaan.

⁸ wijkteams, rayonbeheerders, wijkambtenaren en opbouwwerk.

4 Hoe nu verder?

4.1 Inleiding

Een stap naar voren begint vaak met een stapje terug; even afstand nemen van de waan van de dag om die waan op zijn mérites te beoordelen. Zo'n stap terug moet echter wel een duidelijke vorm hebben. In het wilde weg gaan reflecteren leidt nergens toe. In de voorgaande hoofdstukken hebben wij rond fenomenen - de Deventer wijkaanpak en de contactraadsleden - belicht. We hebben aangegeven wat de oorspronkelijke doelstelling waren, hoe de wijkaanpak en het contact tussen wijk en raad nu loopt en waar doelstelling en praktijk uiteen dreigen te lopen. Bij de wijkaanpak hebben we geconstateerd dat er enige eenzijdigheid in de beeldvorming ontstaat. Bij de contactraadsleden hebben we gezien dat de beeldvorming een probleem vormt en de rolverdeling tussen politiek en wijkaanpak onvoldoende helder is. Met deze constatering hebben wij een inhoudelijke aanzet tot verdere overpeinzing gegeven. Zoals wij in het eerste hoofdstuk al hebben aangegeven, is hiermee de rol van de onderzoekers feitelijk vervuld.

Het Experiment Integrale Vernieuwing - het is eerder gesteld - leeft echter niet van onderzoek alleen. Er moet ook een tweede stap worden gezet. Spiegels zijn leuk en aardig, maar als niemand er in kijkt vrij nutteloos. Dat kijken zou je het adviesgedeelte van het experiment kunnen noemen. Vanaf het begin af aan diende de vorm van adviseren te getuigen van 'volwassen verhoudingen'. De betrokken deelnemers van het experiment zijn geen passieve consumenten van recepten uit de keuken van de adviseurs. Dat wil zeggen dat wel de ingrediënten worden aangereikt, maar niet alles wordt voorgekookt. De deelnemers moeten dus zelf de keuken in. Die keuken heeft gedurende het experiment al verschillende vormen aangenomen: een dag van de wijkaanpak, een discussie-avond, een wijkfietsdag. De volgende stap zou volgens ons een werkconferentie moeten zijn; de deelnemers zijn de wijkaanpakkers en de politici.

Deelnemers

In principe zouden alle betrokkenen bij de wijkaanpak vertegenwoordigd moeten zijn. Om de situatie werkbaar te houden, moeten er echter grenzen worden gesteld aan het totaal aantal deelnemers. Daarom stellen wij de volgende deelnemers voor:

- . De gemeenteraad
- . De loodsgroepen
- . Vijf wijkteamleden
- . De Rayonbeheerders
- . Werkplaats Sociale Vernieuwing
- . Leden beleidsplatform Deventer Wijkaanpak
- . Begeleidingsgroep Experiment Integrale Vernieuwing

Het exacte programma van de dag zal ruim voor de conferentie worden toegezonden aan de deelnemers.